

Innspill til regjeringens forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet 16.05.22

Undertegnede er fagsjef for pårørendealliansen som er paraplyorganisasjonen for pårørende med 36 medlemsorganisasjoner der flere representerer pårørende innenfor rus og avhengighetsfeltet.

Pårørende er ikke en ensartet gruppe og vi velger å dele dem på i ulike livsfaseperspektiv som

- barn som pårørende- foreldre som har rus problemer – alt fra alkohol og mere illegale rusmidler
- foreldre til barn og unge med rusproblemer- hvem av dere har ikke hørt fortvilede foreldre som er ute å leter etter sitt kjære barn
- unge pårørende til foreldre eller søsken med rus problemer der det er de som prøver å opprettholde familien
- foreldre til voksne barn som har falt ut fra skole / arbeidslivet og ruser seg
- og eldre pårørende der ofte alkoholen har fått større plass i hverdagen med store konsekvenser både psykisk og fysisk

Både våre pårørendeundersøkelser, de nasjonale pårørendeundersøkelsene og forskning viser at denne gruppen pårørende ofte har andre utfordringer enn de som er pårørende med helseutfordringer/ definert sykdommer.

De må forholde seg til mange instanser utenom helse som skole, politi, arbeidsplass, nav mv samtidig som de er pårørende til ofte ikke har anerkjent at de har et rus problem.

Pårørende uttrykker ofte at de er i en **avmakt situasjon og føler at de står alene i sin situasjon** der **skammen** over å være i en slik situasjon er stor.

73% i vår undersøkelse rapporterer at de har dårligere helse og at de lever i konstant **beredskap**, er **redde** og at de selv kan ha blitt utsatt for vold og trusler

Denne brutale tilbagemeldingen fra pårørende tror jeg de fleste i denne salen har hørt mange ganger tidligere.

En kan spørre seg om hvorfor man ikke greier å ivareta familien og pårørende rundt de som har rusproblemer når en vet hvor viktig det er for både brukeren og familien.

Svaret er nok noe sammensatt om hvorfor vi ikke lykkes med godt pårørende og familie arbeid. Men det er **åpenbart** at man i mye større grad må få mere fokus på disse pårørende og familiene slik at vi kan hjelpe de mere enn vi gjør i dag .

Vi er overbevist om at dersom Regjeringen skal lykkes med «å forebygge og redusere negative konsekvenser av rusmiddelbruk for enkeltpersoner og for samfunnet» **MÅ** man i større grad inkludere pårørende og familien i denne reformen. Vi nevne at pårørende er knappas nevnt i alkoholstrategien.

- Vi er nødt til å få mere **kunnskap** om de ulike utfordringen pårørende står ovenfor i de ulike livssituasjonen.
- Denne kunnskapen må benyttes når vi skal utarbeide ulike tiltak for denne gruppen
- **Da må man for eksempel sørge for at det er noen i helsetjeneste har det overordnede faglige ansvaret.**
- Kommunene og helseforetakene må pålegges å ta i bruk pårørende veilederen. –. Dette vil medføre at man da vil ha fokus og få mere kunnskap og trening med å samarbeide og inkludere pårørende i behandlingen.

Kort sagt – sørge for at pårørende systematisk er inkludert i behandlingen og at det ikke styres av tilfeldigheter.

- Ta i bruk foreslått samarbeidsavtale i pårørendestrategien der man avklarer med pårørende, brukeren og den som gir tjenestene om hvem som skal gjøre hva-
- Sørge for at **spesialisthelsetjenesten også få finansiert arbeidet med egen sats der for å støtte familier både når brukeren er i behandling.**
- Og til slutt så bør man nå sørge for at det er en egen tilskuddsordning som gjelder pårørende som kan bidra til at de også kan kombinere å være pårørende, ha god helse og et god hverdag.

Da ønsker vi dere lykke til med et viktig arbeid og vi i Pårørendealliansen sammen med våre medlemsorganisasjoner stiller gjerne opp hvis dere ønsker mer kunnskap hvordan man i større grad kan bidra til at pårørende får en bedre hverdag.